

Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί συμπολίτες και συμμαθητές,

Σαν σήμερα, πριν από 74 χρόνια, τα φασιστικά ιταλικά στρατεύματα επιτέθηκαν απρόκλητα στα ελληνοαλβανικά σύνορα. Σαν σήμερα, πριν από 74 χρόνια, ο ελληνικός λαός υπερασπίστηκε με το αίμα του και την ψυχή του την ανεξαρτησία και την ελευθερία του.

Στο Ιταλικό Πολεμικό Συμβούλιο ο Μουσολίνι είχε αποφασίσει την επίθεση κατά της Ελλάδας στις 15 Οκτωβρίου του 1940. Πολλοί αξιωματούχοι του διαφωνούσαν με την προχειρότητα της επιχείρησης. Ο «Ντούτσε», ωστόσο, ήθελε μία γρήγορη νίκη εναντίον της Ελλάδας, παρά τις επιφυλάξεις ακόμη και του ίδιου του Χίτλερ.

Άλλωστε, ο Μουσολίνι πίστευε ότι η Ελλάδα ήταν εύκολος στόχος. *«Το μόνο μας εμπόδιο είναι οι λασπωμένοι δρόμοι»* τον είχαν διαβεβαιώσει οι επιτελείς του. Ως ημέρα της επίθεσης όρισε την 28^η Οκτωβρίου, ώστε να συμπέσει με τη 18η επέτειο της Πορείας προς τη Ρώμη, ημερομηνία που έφερε τις φασιστικές δυνάμεις στην εξουσία της Ιταλίας.

Στην Αθήνα, ο πρωθυπουργός της χώρας, δικτάτορας Ιωάννης Μεταξάς, ενημέρωσε τους υπουργούς του για την επικείμενη ιταλική επίθεση και τους διαβεβαίωσε ότι η χώρα ήταν επαρκώς προετοιμασμένη. Ωστόσο, η χώρα μας ήταν σχεδόν ανοχύρωτη προς την πλευρά της Αλβανίας και με ελλιπείς στρατιωτικές δυνάμεις, καθώς το βάρος είχε δοθεί στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα.

Τις επόμενες ώρες οι εξελίξεις ήταν ραγδαίες. Τα ξημερώματα της 28ης Οκτωβρίου του 1940, ο Ιταλός πρεσβευτής Εμμανουέλε Γκράτσι, συναντήθηκε με τον Μεταξά, για να του επιδώσει τελεσίγραφο · ένα

τελεσίγραφο με το οποίο ο Μουσολίνι απαιτούσε από την Ελλάδα να μην εμποδίσει το στρατό του να καταλάβει ορισμένες στρατηγικές θέσεις στη χώρα μας, όπως τα λιμάνια και τα αεροδρόμια.

Η ελληνική κυβέρνηση είχε διορίσει τρεις ώρες για να δώσει την απάντησή της. Αυτή, όμως, ήταν αυτονόητη για τον Μεταξά, πιεζόμενο από τα αντιπολεμικά αισθήματα του ελληνικού λαού: «*Λοιπόν, Κύριέ μου έχουμε πόλεμο!*». Με αυτές τις φράσεις στα γαλλικά ειπώθηκε το ΟΧΙ από τον Μεταξά, που απηχούσε τις διαθέσεις του ελληνικού λαού ενάντια στην κατοχή του τόπου του.

Στις συνθήκες αυτές, πριν καν εκπνεύσει το τελεσίγραφο, άρχισε ο ελληνοϊταλικός πόλεμος. Η ιταλική επίθεση εκδηλώθηκε στους τομείς της Πίνδου και της Ηπείρου - από το Γράμμο μέχρι το Ιόνιο- και με τοπικές συμπλοκές στην βορειοδυτική Μακεδονία. 135.000 Ιταλοί στρατιώτες ενάντια σε μόλις 35.000 Έλληνες.

Το πρωί της 28^{ης} Οκτωβρίου αρχίζουν οι πρώτοι αεροπορικοί βομβαρδισμοί στον Πειραιά, στο Τατόι, στη διώρυγα της Κορίνθου και στη ναυτική βάση της Πρέβεζας. Στην Πάτρα θα υπάρξουν νεκροί. Το ίδιο απόγευμα ο Μουσολίνι συνάντησε τον Χίτλερ στη Φλωρεντία και του ανακοίνωσε περιχαρής την επίθεση κατά της Ελλάδας.

Το «ΟΧΙ» έγινε δεκτό με πρωτοφανή ενθουσιασμό απ' όλο τον ελληνικό λαό, που ξύπνησε στις 6:00 το πρωί από τους συριγμούς των σειρήνων και ξεχύθηκε στους δρόμους. Οι στρατεύσιμοι ετοιμάζονταν για το μέτωπο.

Η αντίσταση της Ελλάδας προκάλεσε παγκόσμιο θαυμασμό. Άλλωστε, εκείνη τη στιγμή δεν πολεμούσε μόνο για τη δική της τιμή και ανεξαρτησία. Συγχρόνως πολεμούσε για όλους τους ελεύθερους και σκλαβωμένους λαούς του κόσμου.

Η Ηπειρώτισσα μάνα δεν κουβαλούσε μόνη της πολεμοφόδια στα κακοτράχαλα βουνά. Δίπλα της στέκονταν οι Άγγλοι εργάτες των ανθρακωρυχείων, οι Αμερικανοί αχθοφόροι των λιμανιών, οι πολυπληθείς εθνότητες των Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, η ηγεσία των ΗΠΑ και σύσσωμη η πολιτική ηγεσία των δημοκρατικών χωρών της Ευρώπης· για την παγκόσμια ειρήνη.

Παρά, λοιπόν, τον αρνητικό συσχετισμό δυνάμεων, από τα μέσα Νοεμβρίου του 1940 ο ελληνικός στρατός πέρασε στην αντεπίθεση. Στο τέλος του χρόνου είχε καταλάβει σχεδόν όλη τη Βόρεια Ήπειρο. Με την κατάληψη της Κλεισούρας το μέτωπο σταθεροποιήθηκε όλο το χειμώνα του '40-'41 σε μια γραμμή που ξεκινούσε από το Πόγραδετς στη λίμνη Αχρίδα και κατέληγε στο Ιόνιο Πέλαγος στα βόρεια της Χειμάρρας. Ο Μουσολίνι, ενώ είχε ξεκινήσει για ένα «στρατιωτικό πικ-νικ» στην Ελλάδα, αντιμετώπιζε τη χλεύη των συμμάχων του Γερμανών και τη διακύβευση του κύρους του φασισμού.

Γι' αυτό και έπρεπε επείγοντως να αναστρέψει την κατάσταση με μια στρατιωτική επιτυχία· με μια ιταλική αντεπίθεση, που θα διηύθυνε ο ίδιος. Άλλωστε, μόνο έτσι θα έθετε υπό τον έλεγχο του Άξονα ολόκληρα τα Βαλκάνια και θα εξοικονομούσε γερμανικές δυνάμεις για την «Επιχείρηση Μπαρμπαρόσα», όπως είχε ονομαστεί το σχέδιο εισβολής στη Σοβιετική Ένωση.

Σε αυτό το φόντο ενίσχυσε με πρόσθετες μεραρχίες τον ιταλικό στρατό στην Αλβανία. Ο ίδιος ο Μουσολίνι ανέλαβε τη διεύθυνση της επιχείρησης *Πριμαβέρα – της Άνοιξης*-, όπως ονομάστηκε η ιταλική επίθεση τον Μάρτιο του 1941.

Έλαβε θέση στο προκεχωρημένο παρατηρητήριο της Ρεχόβα για να παρακολουθήσει ως άλλος Ξέρξης το θρίαμβο των στρατιωτών του. Στις 6:30 το πρωί ξεκινά μπαράζ επιθέσεων του πυροβολικού κατά των ελληνικών θέσεων σε όλο το μήκος του μετώπου.

Τρεις ώρες αργότερα αρχίζουν οι κύριες επιχειρήσεις στη διάβαση της Κλεισούρας. Σε ένα μέτωπο μόλις πέντε χιλιομέτρων, ο ιταλικός στρατός επιτέθηκε με 7 μεραρχίες και 156 τηλεβόλα, διαθέτοντας και 400 αεροπλάνα. Στόχος του να προκαλέσει μεγάλο ρήγμα στις ελληνικές θέσεις, που θα άνοιγε το δρόμο προς τα Γιάννενα.

Οι μάχες που δόθηκαν ήταν σκληρές και συχνά σώμα με σώμα, με ξιφολόγχες και χειροβομβίδες. Οι αλληπάλληλες εφορμήσεις των Ιταλών αποκρούονταν με επιτυχία από τους αμυνομένους Έλληνες. Ο Μουσολίνι αντικαθιστούσε αμέσως τις αποδεκατισμένες μεραρχίες του με νέες, αδιαφορώντας για τις ανθρώπινες ζωές.

Για δέκα ημέρες, το Μάρτιο του 1941, οι Έλληνες στρατιώτες δέχθηκαν πάνω από 18 επιθέσεις από τους Ιταλούς στο βουνό Τρεμπεσίνα. Το βουνό, γεμάτο καστανιές, έγινε κυριολεκτικά «κρανίου τόπος» από τους ιταλικούς βομβαρδισμούς. Οι Έλληνες συχνά καλύπτονταν πίσω από τα πτώματα των Ιταλών στρατιωτών. Στο τέλος, με την κραυγή «ΑΕΡΑ» και εφ' όπλου λόγχη, απώθησαν τους επιτιθέμενους Ιταλούς.

Ο Μουσολίνι έβλεπε πια καθαρά ότι η επιχείρηση *Πριμαβέρα* εξελισσόταν σ' ένα μεγαλοπρεπέστατο φιάσκο. Στις 22 Μαρτίου, ηττημένος και ταπεινωμένος, έπαιρνε τον δρόμο της επιστροφής στη Ρώμη. Ο στρατός του είχε υποστεί πανωλεθρία.

Η γερμανική εισβολή στην Ελλάδα, στις 6 Απριλίου του 1941, σήμανε και το τέλος του ελληνοϊταλικού πολέμου. Ο ελληνικός στρατός οπισθοχώρησε από την Αλβανία λόγω της ταχύτατης προέλασης των Γερμανών.

Το αλβανικό έπος διαδέχτηκε η εποποιία της Εθνικής Αντίστασης εναντίον των Γερμανών κατακτητών. Η συντριπτική πλειονότητα του ελληνικού λαού δεν υποτάχθηκε στις κατοχικές κυβερνήσεις των δωσιλόγων, τους μαυραγορίτες και τους κουκουλοφόρους συνεργάτες των κατακτητών. Αντίθετα αγκάλιασε και συμμετείχε στις οργανώσεις της Εθνικής Αντίστασης: την Εθνική Αλληλεγγύη, το ΕΑΜ, τον ΕΛΑΣ, την ΕΠΟΝ, τον ΕΔΕΣ, την ΕΚΚΑ, την ΠΕΑΝ.

Οι οργανώσεις της Εθνικής Αντίστασης, σε συνεργασία με το λαϊκό κλήρο και τον Ερυθρό Σταυρό, έσωσαν το λαό μας από την πείνα, οργανώνοντας λαϊκά συσσίτια στη διάρκεια της Κατοχής.

Η ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοπόταμου το 1942, ανατίναξε και τη μεταφορά – μέσω της Ελλάδας - στρατευμάτων, πολεμικού υλικού και τροφίμων της χιτλερικής Γερμανίας.

Οι μεγαλειώδεις και πολύνεκρες απεργίες και διαδηλώσεις το Μάρτη του 1943, με τη συμμετοχή 500.000 λαού της Αθήνας είχαν ως αποτέλεσμα η Ελλάδα να είναι η μόνη κατεχόμενη χώρα που κανένας

Έλληνας να μη σταλεί ως εργάτης στα πολεμικά εργοστάσια της Γερμανίας.

Το 1944 οι αγρότες και οι αγρότισσες του Θεσσαλικού κάμπου δίνουν ένοπλοι την επιτυχημένη «μάχη της σοδειάς», ώστε κανένα σπυρί από σιτάρι να μην δημευτεί από τους κατακτητές, προκειμένου να τραφεί ο ελληνικός λαός.

Ολόκληρες περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας απελευθερώθηκαν από τα γερμανικά στρατεύματα.

Τα αντίποινα της ναζιστικής Γερμανίας ήταν σκληρά:

- 1.770 **χωριά** καταστράφηκαν: από τα Ανώγεια, τη Βιάννο, και την Κάνδανο έως το Κομμένο, το Δοξάτο, το Δίστομο, το Χορτιάτη και τα Καλάβρυτα
- 400.000 **σπίτια** κάηκαν
- Νεκροί** στα μέτωπα: 70.000
- Νεκροί** στα εκτελεστικά αποσπάσματα: πάνω από 56.000
- Νεκροί** στα στρατόπεδα της Γερμανίας: 105.000
- Νεκροί** από πείνα και αρρώστιες: 600.000
- Υπογεννητικότητα: 300.000

Σύνολο απωλειών 1.107.000 άνθρωποι.

- Γι' αυτό και σήμερα να πούμε το δικό μας ΟΧΙ στις πολεμικές μηχανές που ζεσταίνονται ξανά και στα σύννεφα του πολέμου που σκιάζουν απειλητικά τη γειτονιά μας, από την Ουκρανία μέχρι την Παλαιστίνη.

- Γί αυτό και σήμερα, που μαίνεται ο σύγχρονος νομισματικός πόλεμος, να πούμε το δικό μας ΟΧΙ στα διαρκή αιματηρά οικονομικά μέτρα και τους μόνιμους επιτρόπους που ταπεινώνουν και να εξαθλιώνουν τους λαούς.

Στο δρόμο των προηγούμενων γενιών να αγωνιστούμε για την παγκόσμια ειρήνη, την εθνική ανεξαρτησία και την αλληλεγγύη μεταξύ των λαών, χωρίς κράτη – αφέντες και κράτη - δούλους. Για να ζούνε οι λαοί χωρίς δυνάστες, με αξιοπρέπεια, συλλογική ευημερία και πραγματική δημοκρατία. Σε *«έναν κόσμο στο μπόι των ονείρων μας, στο μπόι των ανθρώπων»*, όπως έγραφε και ο ποιητής Γιάννης Ρίτσος. Σε πείσμα των καιρών *«Με το σουγιά στο κόκαλο, με το λουρί στο σβέρκο, να πεταχτούμε από 'ξαρχής»*.

Ζήτω η 28^η Οκτωβρίου 1940

Ζήτω η αδούλωτη ψυχή του ελληνικού λαού